Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 9 października 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Pilny tryb prejudycjalny – Współpraca policyjna i wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Europejski nakaz aresztowania – Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW – Artykuł 1 ust. 1 – Pojęcie „europejskiego nakazu aresztowania" – Minimalne wymogi przesądzające o ważności – Artykuł 6 ust. 1 – Pojęcie „wydającego nakaz organu sądowego" – Europejski nakaz aresztowania wydany przez prokuraturę państwa członkowskiego – Status – Istnienie stosunku podporządkowania organowi władzy wykonawczej – Uprawnienie ministra sprawiedliwości do wydawania indywidualnych instrukcji – Zatwierdzenie europejskiego nakazu aresztowania przez sąd przed jego przekazaniem

W sprawie C-489/19 PPU

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Kammergericht Berlin (wyższy sąd krajowy w Berlinie, Niemcy) postanowieniem z dnia 26 czerwca 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w tym samym dniu, w postępowaniu w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko

NJ

przy udziale:

Generalstaatsanwaltschaft Berlin,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: A. Arabadjiev (sprawozdawca), prezes izby, P.G. Xuereb, T. von Danwitz, C. Vajda i A. Kumin, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,

sekretarz: D. Dittert, kierownik wydziału,

zważywszy na wniosek sądu odsyłającego z dnia 26 czerwca 2019 r., który wpłynął do Trybunału w tym samym dniu, o rozpoznanie odesłania w trybie pilnym na podstawie art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

zważywszy na postanowienie drugiej izby z dnia 15 lipca 2019 r. o uwzględnieniu tego wniosku,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 września 2019 r.,

* Język postępowania: niemiecki.

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu rządu niemieckiego przez M. Hellmanna, J. Möllera i A. Berg, działających w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu hiszpańskiego przez L. Aguilerę Ruiza, działającego w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu rządu austriackiego przez J. Schmoll i J. Herrnfeld, działające w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez S. Grünheid, działającą w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 17 września 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwanej dalej „decyzją ramową 2002/584”).

2 Wniosek ten został złożony w kontekście wykonania w Niemczech europejskiego nakazu aresztowania wydanego w dniu 16 maja 2019 r. przez Staatsanwaltschaft Wien (prokuraturę w Wiedniu, Austria) i zatwierdzonego w dniu 20 maja 2019 r. decyzją Landesgericht Wien (sądu okręgowego w Wiedniu, Austria).

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motyw 5 decyzji ramowej 2002/584 ma następujące brzmienie:

„Cel Unii, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, prowadzi do zniesienia ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienia jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi. W dalszej perspektywie wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych, stwarza możliwość usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania. Dominująca do dziś między państwami członkowskimi tradycyjna współpraca w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinna zostać zastąpiona przez system swobodnego przepływu orzecznictwa sądowego w sprawach karnych, obejmujący zarówno decyzje prawomocne, jak i nieprawomocne”.

4 Artykuł 1 decyzji ramowej 2002/584, zatytułowany „Definicja europejskiego nakazu aresztowania i zobowiązani[e] do jego wykonania”, przewiduje:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania [zatrzymania] i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności].

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 [TUE]”.

5 Zgodnie z art. 6 decyzji ramowej 2002/584, zatytułowanym „Właściwe organy sądowe [Określenie właściwych organów sądowych]”:

„1. Wydającym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wydającego nakaz państwa członkowskiego, właściw[y] dla wydania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.

2. Wykonującym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wykonującego nakaz państwa członkowskiego, właściw[y] dla wykonania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.

3. Każde państwo członkowskie powiadamia Sekretariat Generalny Rady o właściwym w świetle jego prawa organie sądowym”.

6 Artykuł 2 ust. 1 rzeczonej decyzji ramowej przewiduje:

„Europejski nakaz aresztowania może zostać wydany w przypadku czynów, które w świetle prawa obowiązującego w wydającym nakaz państwie członkowskim zagrożone są karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym [polegającym na pozbawieniu wolności] o maksymalnym wymiarze [,których górna granica wynosi] co najmniej 12 miesięcy, albo w przypadku, gdy zapadł wyrok lub wydano środek zabezpieczający [polegający na pozbawieniu wolności] o wymiarze co najmniej czterech miesięcy”.

7 Artykuł 8 tej decyzji ramowej, zatytułowany „Treść i forma europejskiego nakazu aresztowania”, przewiduje w ust. 1:

„Europejski nakaz aresztowania zawiera następujące informacje, podawane zgodnie z formularzem znajdującym się w załączniku:

[…]

c) dowody [wskazanie] istnienia podlegającego wykonaniu wyroku, środka zabezpieczającego lub jakiegokolwiek innego podlegającej wykonaniu orzeczenia sądowego mającego analogiczny skutek prawny, a wchodząc[ego] w zakres art. 1 i 2;

[…]”.

Prawo austriackie

8 Paragraf 2 ust. 1 Staatsanwaltschaftsgesetz (ustawy o prokuraturze) ma następujące brzmienie:

„Przy siedzibie każdego Landesgericht [sądu okręgowego] właściwego w sprawach karnych tworzy się prokuraturę, przy siedzibie każdego Oberlandesgericht [wyższego sądu krajowego] tworzy się prokuraturę wyższą, a przy Oberster Gerichtshof [sądzie najwyższym] prokuraturę generalną. Prokuratury są bezpośrednio podporządkowane prokuraturom wyższym i związane ich poleceniami, zaś prokuratury wyższe oraz prokuratura generalna są podporządkowane federalnemu ministrowi sprawiedliwości i związane jego poleceniami".

9 Paragraf 29 ust. 1 zdanie pierwsze Gesetz über die Justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union (ustawy o współpracy sądowej w sprawach karnych z państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zwanej dalej „ustawą o współpracy sądowej w sprawach karnych") stanowi:

„Prokuratura zarządza dokonanie zatrzymania, wydając za zgodą sądu europejski nakaz aresztowania, i doprowadza ewentualnie do dokonania wpisu osoby poszukiwanej w systemie informacyjnym Schengen […]".

10 Paragraf 5 ust. 1 i 2 Strafprozessordnung (kodeksu postępowania karnego) stanowi:

„(1) W związku z wykonywaniem uprawnień i przeprowadzaniem dowodów policja kryminalna, prokuratura i sąd są uprawnione do ingerowania w prawa osób jedynie w takim zakresie, w jakim jest to wyraźnie przewidziane w ustawie i jedynie w celu wykonania zadań. Każda ingerencja w dobra chronione prawem spowodowana tymi działaniami musi pozostawać w odpowiednim stosunku do wagi przestępstwa, wagi zarzutów oraz zamierzonego celu.

(2) Policja kryminalna, prokuratura i sąd są zobowiązane do wyboru spośród różnych środków przymusu przydatnych do osiągnięcia celu, takich, które w najmniejszym stopniu ingerują w prawa zainteresowanych. Na każdym etapie postępowania należy wykonywać uprawnienia ustawowe w taki sposób, aby unikać nadmiernego rozgłosu, szanować godność osób dotkniętych tymi działaniami i chronić ich prawa i interesy kwalifikujące się do ochrony".

11 Zgodnie z § 87 ust. 1 kodeksu postępowania karnego od sądowego zatwierdzenia przysługuje odwołanie.

12 Paragraf 105 kodeksu postępowania karnego stanowi:

„(1) Sąd rozpoznaje wnioski o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania oraz o zatwierdzenie innych środków przymusu. Sąd określa termin na wykonanie zatwierdzonego środka (§ 101 ust. 3); zatwierdzenie to traci moc po bezskutecznym upływie tego terminu. W wypadku dokonania wpisu w celu zatrzymania na podstawie § 169 do powyższego terminu nie zalicza się okresu ważności wpisu, jednakże prokuratura jest zobowiązana co najmniej raz w roku do badania, czy spełnione są jeszcze przesłanki do zatrzymania.

(2) W zakresie, w jakim jest to niezbędne ze względów prawnych lub faktycznych do rozpoznania wniosku z ust. 1, sąd może zarządzić przeprowadzenie dalszych dochodzeń przez policję kryminalną lub przeprowadzić to dochodzenie z urzędu. Sąd może też żądać od prokuratury i policji kryminalnej uściślenia okoliczności faktycznych wyjaśnień z akt sprawy i złożenia sprawozdania z dalszych dochodzeń i wykonania środka, który zatwierdził. Po zastosowaniu tymczasowego aresztowania sąd może zarządzić przekazywanie mu także w okresie późniejszym kopii z akt wskazanych w § 52 ust. 2 pkt 2 i 3".

13 Zgodnie z art. 171 § 1 kodeksu postępowania karnego, który ma zastosowanie na etapie postępowania przygotowawczego, prokurator nakazuje aresztowanie na podstawie aktu zatwierdzonego przez sąd.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

14 Prokuratura w Wiedniu wszczęła przeciwko NJ postępowanie karne w związku z czterema czynami, które sąd odsyłający kwalifikuje między innymi jako kradzież stanowiącą stałe źródło dochodu, podlegającą w państwie członkowskim wydającym nakaz, jak twierdzi sąd odsyłający, karze, „której górna granica wynosi przynajmniej trzy lata" w rozumieniu art. 2 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584. Sąd ten uważa, że pozostałe czyny zarzucane NJ, takie jak zmuszanie, podlegają w wydającym nakaz państwie członkowskim i w wykonującym nakaz państwie członkowskim karze, której górna granica wynosi przynajmniej 12 miesięcy.

15 W celu ścigania tych czynów prokuratura w Wiedniu wydała w dniu 16 maja 2019 r. europejski nakaz aresztowania NJ, który, zgodnie z § 29 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o współpracy sądowej w sprawach karnych, został zatwierdzony przez Landesgericht Wien (sąd okręgowy w Wiedniu), co nastąpiło w dniu 20 maja 2019 r.

16 NJ jest od dnia 14 maja 2019 r. tymczasowo aresztowany w Berlinie (Niemcy) w związku z wszczętym przeciwko niemu w Niemczech postępowaniem karnym o kradzież. Według sądu odsyłającego NJ w trakcie przesłuchania w dniu 24 maja 2019 r. odmówił zgody na uproszczoną ekstradycję.

17 Sąd odsyłający zauważa, że austriackie prokuratury podlegają indywidualnym poleceniom lub instrukcjom organów władzy wykonawczej, w tym przypadku federalnego ministra sprawiedliwości. W związku z tym zastanawia się on nad zgodnością procedury wydania europejskiego nakazu aresztowania w Austrii z wymogami wynikającymi z wyroku z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau) (C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456). W szczególności sąd ten ma wątpliwości co do statusu prokuratury w Wiedniu jako „organu sądowego".

18 Przypomina jednak, że w odróżnieniu od okoliczności faktycznych leżących u podstaw tamtego wyroku, prokuratury austriackie nie wydają samodzielnie europejskiego nakazu aresztowania, ponieważ art. 29 ustawy o współpracy sądowej w sprawach karnych przewiduje zatwierdzenie takiego nakazu przez sąd. Procedura zatwierdzania obejmuje, jak wskazuje sąd odsyłający, badanie legalności i proporcjonalności danego europejskiego nakazu aresztowania i podlega zaskarżeniu na drodze sądowej. Z tych powodów sąd krajowy uważa, że możliwe jest przyjęcie, że uprawnienie do podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu aresztowania należy ostatecznie do sądu odpowiedzialnego za jego zatwierdzenie.

19 Mimo to postanowieniem z dnia 29 maja 2019 r. sąd odsyłający, w świetle wątpliwości przedstawionych w poprzednim punkcie, nakazał jedynie umieszczenie NJ w areszcie w celu przekazania go władzom austriackim.

20 W tych okolicznościach Kammergericht (wyższy sąd krajowy w Berlinie) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy związanie prokuratury poleceniami wyklucza możliwość skutecznego wydania przez nią europejskiego nakazu aresztowania także wtedy, gdy decyzja ta podlega wszechstronnej kontroli sądowej przed wykonaniem europejskiego nakazu aresztowania?".

W przedmiocie trybu pilnego

21 Sąd odsyłający wniósł o zastosowanie do niniejszego odesłania pilnego trybu prejudycjalnego przewidzianego w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

22 Na poparcie swojego wniosku sąd ten powołał się na okoliczność, że wobec NJ jest obecnie stosowane tymczasowe aresztowanie w postępowaniu karnym wszczętym przeciwko niemu w Niemczech (zwane dalej „pierwszym tymczasowym aresztowaniem"). Tymczasowe aresztowanie w celu przekazania zainteresowanego organom austriackim rozpocznie się dopiero po ustaniu pierwszego tymczasowego aresztowania i zgodnie z prawem nie może następnie trwać dłużej niż dwa miesiące. W tych okolicznościach sąd odsyłający obawia się, że gdyby Trybunał postanowił nie uruchomić pilnego trybu prejudycjalnego, NJ będzie musiał zostać zwolniony przed zakończeniem postępowania prejudycjalnego i mógłby uniknąć ścigania.

23 W tej kwestii należy w pierwszej kolejności wskazać, że odesłanie prejudycjalne będące przedmiotem niniejszej sprawy dotyczy wykładni decyzji ramowej 2002/584, która wchodzi w zakres dziedzin objętych tytułem V części trzeciej traktatu FUE, dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Może ono zatem podlegać rozpoznaniu w pilnym trybie prejudycjalnym.

24 W drugiej kolejności bezsporne jest, że w chwili rozpatrywania wniosku o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego NJ był tymczasowo aresztowany, lecz aresztowanie to mogło w każdej chwili ustać. Ponadto, jak zauważył sąd odsyłający, po upływie okresu pierwszego tymczasowego aresztowania NJ pozostałby w areszcie w celu ewentualnego przekazania go władzom austriackim przez maksymalny okres dwóch miesięcy. Dalej, ponieważ zgodność z prawem tymczasowego aresztowania w celu przekazania zainteresowanego władzom austriackim zależy od odpowiedzi Trybunału na pytanie prejudycjalne, wydaje się, że to orzeczenie Trybunału może mieć bezpośredni wpływ na czas trwania pozbawienia wolności NJ.

25 W tych okolicznościach, na wniosek sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznik generalnej, druga izba Trybunału postanowiła w dniu 15 lipca 2019 r. uwzględnić wniosek sądu odsyłającego o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

26 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy pojęcie „europejski nakaz aresztowania", wymienione w art. 1 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, należy interpretować w ten sposób, że pojęcie to obejmuje europejskie nakazy aresztowania wydawane przez prokuratury państwa członkowskiego, które w kontekście wydawania tych nakazów aresztowania są narażone na ryzyko bezpośredniego lub pośredniego podlegania indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej, takiej jak minister sprawiedliwości, w sytuacji gdy te nakazy aresztowania, by mogły zostać przekazane przez te prokuratury, obligatoryjnie podlegają zatwierdzeniu przez sąd, który w ramach tej procedury kontroluje przesłanki wydania oraz proporcjonalność wspomnianych nakazów aresztowania.

27 W tej kwestii należy przypomnieć, że system europejskiego nakazu aresztowania ustanowiony decyzją ramową 2002/584 opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania, która opiera się z kolei na wzajemnym zaufaniu państw członkowskich, że ich krajowe porządki prawne mogą zapewnić równoważne i skuteczne poziomy ochrony praw podstawowych uznanych na płaszczyźnie Unii, w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą") (wyrok z dnia 10 listopada 2016 r. Özçelik, C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).

28 Artykuł 1 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 definiuje europejski nakaz aresztowania jako „decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu [zatrzymania] i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności]". Zasada wzajemnego uznawania zakłada w tej kwestii, że wyłącznie europejskie nakazy aresztowania w rozumieniu tego przepisu powinny być wykonywane zgodnie z przepisami decyzji ramowej 2002/584 [wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 46].

29 Zasada ta opiera się bowiem na złożeniu, że europejski nakaz aresztowania został wydany zgodnie z minimalnymi wymogami przesądzającymi o jego ważności, wśród których figurują wymogi przewidziane w art. 8 decyzji ramowej 2002/584, w tym w szczególności wymóg istnienia nakazu aresztowania lub innego krajowego orzeczenia sądowego, na którym opiera się europejski nakaz aresztowania (zob. podobnie wyrok z dnia 1 czerwca 2016 r., Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385, pkt 53).

30 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcie „decyzji sądowej" w rozumieniu decyzji ramowej 2002/584 nie ogranicza się do wskazania tylko decyzji sędziów lub sądów państwa członkowskiego, lecz należy je rozumieć w ten sposób, że oznacza ono – szerzej – decyzje wydane przez organy uczestniczące w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych tego państwa członkowskiego, takich jak austriacka prokuratura, w odróżnieniu w szczególności od ministerstw lub służb policyjnych, które należą do władzy wykonawczej [zob. podobnie wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 50].

31 Mimo to decyzje w sprawie wydania europejskiego nakazu aresztowania muszą obejmować gwarancje właściwe dla orzeczeń sądowych, w szczególności gwarancje wynikające z praw podstawowych, o których mowa w art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584.

32 W tej kwestii należy przypomnieć, że decyzja ramowa 2002/584 ma na celu ustanowienie uproszczonego systemu przekazywania osób bezpośrednio między organami sądowymi, mającego zastąpić tradycyjną współpracę pomiędzy suwerennymi państwami, która wymaga zaangażowania i oceny ze strony władzy politycznej, w celu zapewnienia swobodnego przepływu orzeczeń sądowych w sprawach karnych w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości [wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 65].

33 W tym kontekście wskazać trzeba, że w przypadku gdy europejski nakaz aresztowania zostaje wydany w celu zatrzymania i przekazania osoby poszukiwanej przez inne państwo członkowskie na potrzeby przeprowadzenia postępowania karnego, osoba ta już od pierwszego etapu postępowania powinna mieć możliwość korzystania z gwarancji procesowych i praw podstawowych, których ochronę powinny zapewnić organy sądowe wydającego nakaz państwa członkowskiego zgodnie z prawem krajowym właściwym, w szczególności, do celów wydania krajowego nakazu aresztowania [wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 66].

34 Trybunał uznał zatem, że system europejskiego nakazu aresztowania obejmuje dwupoziomową ochronę praw procesowych i podstawowych osoby poszukiwanej, gdyż do ochrony sądowej przysługującej jej na pierwszym poziomie, w trakcie wydawania orzeczenia krajowego, takiego jak krajowy nakaz aresztowania, dochodzi ochrona, jaką należy jej zapewnić na drugim poziomie, w trakcie wydawania europejskiego nakazu aresztowania, które w danym wypadku może nastąpić w krótkim terminie, po wydaniu wspomnianego orzeczenia krajowego [wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 67].

35 Ponadto należy przypomnieć, że skoro wydanie europejskiego nakazu aresztowania może naruszać zapisane w art. 6 karty prawo do wolności zainteresowanej osoby, ochrona ta wymaga, aby decyzja spełniająca wymogi związane ze skuteczną ochroną sądową została wydana przynajmniej na jednym z dwóch poziomów wspomnianej ochrony [wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 68].

36 W tej kwestii należy po pierwsze zauważyć, że spełnienie tych wymogów pozwala na zagwarantowanie wykonującemu nakaz organowi sądowemu, że decyzja o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania do celów ścigania jest oparta na postępowaniu krajowym podlegającym kontroli sądowej oraz że osoba ścigana korzystała z gwarancji wynikających z praw podstawowych i podstawowych zasad prawa, o których mowa w art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 [wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 70].

37 Po drugie kontrola przeprowadzana przy wydawaniu nakazu aresztowania powinna obejmować badanie przestrzegania warunków koniecznych do wydania tego nakazu aresztowania oraz tego, czy w świetle szczególnych okoliczności danego przypadku wspomniane wydanie ma charakter proporcjonalny [zob. podobnie wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 71].

38 Po trzecie kontrola ta powinna być sprawowana w sposób obiektywny, z uwzględnieniem wszystkich dowodów obciążających i odciążających, a także w sposób niezależny, co zakłada istnienie przepisów ustawowych i organizacyjnych wykluczających wszelkie ryzyko, że podjęcie decyzji o wydaniu takiego nakazu aresztowania może podlegać zewnętrznym instrukcjom, w szczególności ze strony władzy wykonawczej [zob. podobnie wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 73, 74].

39 W niniejszej sprawie z akt, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że w okolicznościach takich jak w sprawie w postępowaniu głównym prawo austriackie przewiduje, że zarówno w kontekście decyzji dotyczącej wydania krajowego nakazu aresztowania, jak i w kontekście decyzji dotyczącej wydania europejskiego nakazu aresztowania, prokuratury Republiki Austrii zarządzają zatrzymanie w drodze nakazu aresztowania, który – by mógł zostać przekazany – jest zatwierdzany przez sąd, dokonujący w tym względzie kontroli przesłanek wydania oraz proporcjonalności tego nakazu. Decyzja o zatwierdzeniu podlega zaskarżeniu na drodze sądowej.

40 Ponadto bezsporne jest, że sądy odpowiedzialne za zatwierdzanie europejskich nakazów aresztowania spełniają wymóg obiektywności i niezależności. Jeżeli chodzi natomiast o austriackie prokuratury, z art. 2 ust. 1 ustawy o prokuraturze wynika, że są one bezpośrednio podporządkowane prokuraturom wyższym i związane ich poleceniami, a te ostatnie pozostają w takim samym stosunku względem federalnego ministra sprawiedliwości. Jednakże, ponieważ wymóg niezależności oznacza konieczność istnienia przepisów ustawowych i organizacyjnych właściwych do zagwarantowania, że wydający nakaz organ sądowy nie będzie narażony, w ramach podejmowania decyzji o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania, na jakiekolwiek ryzyko podlegania w szczególności indywidualnym instrukcjom ze strony władzy wykonawczej, nie sposób uznać, że austriackie prokuratury spełniają ten wymóg [zob. analogicznie wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 74, 84].

41 Pojawia się zatem pytanie, czy w tych okolicznościach decyzje dotyczące wydania europejskiego nakazu aresztowania, przyjęte zgodnie z systemem austriackim, można uznać za decyzje, które spełniają przesądzające o ich ważności wymogi minimalne w odniesieniu do obiektywności i niezależności kontroli dokonywanej przy przyjmowaniu tych decyzji, przywołane w pkt 38 niniejszego wyroku.

42 W tym kontekście należy podkreślić, że pojęcie „decyzji" należy rozumieć jako odnoszące się do aktu w formie, jaką przyjmuje w momencie jego wykonania. To właśnie w tym bowiem momencie i w tej formie decyzja o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania może naruszyć prawo do wolności osoby poszukiwanej.

43 W niniejszej sprawie przede wszystkim należy wskazać, że z informacji zawartych w aktach sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że decyzja o wydaniu krajowego nakazu aresztowania, jak również decyzja o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania, powinny, odpowiednio na podstawie § 171 ust. 1 kodeksu postępowania karnego i § 29 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o współpracy sądowej w sprawach karnych, zostać zatwierdzone przez sąd przed ich przekazaniem. W związku z tym, wobec braku zatwierdzenia decyzji prokuratury, nakazy aresztowania nie wywołują skutków prawnych i nie mogą zostać przekazane, co zostało potwierdzone podczas rozprawy przez rząd austriacki.

44 Następnie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że w ramach procedury zatwierdzania sąd bada przesłanki konieczne do wydania danego nakazu aresztowania oraz jego proporcjonalność w świetle szczególnych okoliczności każdego przypadku. Rząd austriacki, w uwagach oraz podczas rozprawy, uściślił w tej kwestii, że po pierwsze ewentualne instrukcje ze strony władzy wykonawczej powinny sporządzone na piśmie i dołączone do akt sprawy karnej, które są przekazywane w całości sądowi odpowiedzialnemu za zatwierdzenie. Po drugie kontrola proporcjonalności dokonywana przez ten sąd obejmuje w ramach zatwierdzania krajowego nakazu aresztowania skutki samego pozbawienia wolności spowodowane tym nakazem, a także – w ramach zatwierdzania europejskiego nakazu aresztowania – ingerencję w prawa zainteresowanej osoby w zakresie szerszym niż zbadane już naruszenia prawa do wolności. Sąd odpowiedzialny za zatwierdzenie europejskiego nakazu aresztowania jest bowiem obowiązany do uwzględnienia w szczególności wpływu procedury przekazywania oraz przekazania zainteresowanej osoby zamieszkałej w państwie członkowskim innym niż Republika Austrii na jej relacje społeczne i rodzinne.

45 Wreszcie z § 105 ust. 2 kodeksu postępowania karnego wynika, że sąd odpowiedzialny za zatwierdzenie nakazów aresztowania nie jest związany wynikami postępowania przygotowawczego prowadzonego przez prokuratury i nie powinien ograniczać się do przedstawionych przez nie wskazań i uzasadnienia decyzji. W tej kwestii rząd austriacki potwierdził na rozprawie przed Trybunałem, że sąd odpowiedzialny za zatwierdzenie nakazów aresztowania może w każdym czasie zarządzić dodatkowe dochodzenie lub sam je przeprowadzić.

46 Okazuje się zatem, że wydanie europejskiego nakazu aresztowania podlega w całości, zgodnie z prawem austriackim, obiektywnej i niezależnej kontroli ze strony sądu, który sprawuje w tym względzie pełną kontrolę w odniesieniu do przesłanek wydania tego nakazu aresztowania, a także jego proporcjonalności. Dopiero po zatwierdzeniu danego nakazu aresztowania przez ten sąd nakaz aresztowania wywołuje skutki prawne i może zostać przekazany. Kontrola taka, w zakresie w jakim jest systemowo przeprowadzana z urzędu, zanim zakaz aresztowania wywoła skutki prawne, różni się więc od prawa do środka prawnego, o którym mowa w pkt 85–87 wyroku z dnia 27 maja 2019 r. OG i PI (prokuratury w Lubece i w Zwickau) (C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), które realizuje się a posteriori i na żądanie zainteresowanej osoby.

47 Ponadto, jak wskazała w istocie rzecznik generalna w pkt 73 opinii, z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że sąd odpowiedzialny za zatwierdzenie europejskiego nakazu aresztowania sprawuje kontrolę w sposób niezależny i z pełną znajomością wszelkich instrukcji, które mogły zostać wcześniej wydane, oraz podejmuje po zakończeniu tej kontroli decyzję autonomiczną w stosunku do decyzji prokuratury, wykraczającą poza zwykłe potwierdzenie zgodności z prawem tej decyzji.

48 W tych okolicznościach należy uznać, że decyzja dotycząca europejskiego nakazu aresztowania w takiej postaci, w jakiej zostanie przekazana, spełnia wymogi obiektywności i niezależności kontroli dokonywanej przy jej wydawaniu, przywołane w pkt 38 niniejszego wyroku.

49 W świetle powyższych rozważań na przedłożone pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi: pojęcie „europejskiego nakazu aresztowania", o którym mowa w art. 1 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono europejskie nakazy aresztowania wydane przez prokuratury państwa członkowskiego, mimo że owe prokuratury są w kontekście wydawania tych nakazów aresztowania narażone na ryzyko bezpośredniego lub pośredniego podlegania indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej, takiej jak minister sprawiedliwości, pod warunkiem że te nakazy aresztowania, by mogły zostać przekazane przez te prokuratury, obligatoryjnie podlegają zatwierdzeniu przez sąd, który w ramach tej procedury kontroluje – w sposób niezależny i obiektywny, posiadając dostęp do całości akt sprawy karnej, do których dołączane są ewentualne indywidualne polecenia i instrukcje ze strony władzy wykonawczej – przesłanki wydania oraz proporcjonalność wspomnianych nakazów aresztowania, podejmując w ten sposób autonomiczną decyzję, nadającą im ostateczną formę.

W przedmiocie kosztów

50 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Pojęcie „europejskiego nakazu aresztowania", o którym mowa w art. 1 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono europejskie nakazy aresztowania wydane przez prokuratury państwa członkowskiego, mimo że owe prokuratury są w kontekście wydawania tych nakazów aresztowania narażone na ryzyko bezpośredniego lub pośredniego podlegania indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej, takiej jak minister sprawiedliwości, pod warunkiem że te nakazy aresztowania, by mogły zostać przekazane przez te prokuratury, obligatoryjnie podlegają zatwierdzeniu przez sąd, który w ramach tej procedury kontroluje – w sposób niezależny i obiektywny, posiadając dostęp do całości akt sprawy karnej, do których dołączane są ewentualne indywidualne polecenia i instrukcje ze strony władzy wykonawczej – przesłanki wydania oraz proporcjonalność wspomnianych nakazów aresztowania, podejmując w ten sposób autonomiczną decyzję, nadającą im ostateczną formę.

Podpisy